

Laat je niet foppen

Elke ochtend biedt televisiezender Net5 het interactieve AstroTV. De presentatrices van deze show ontvangen een bonte stoet van mediums, astrologen, tarotisten, readers, droomduiders en paragnosten. Voor €0,90 per minuut kunnen kijkers ze telefonisch consulteren voor bijvoorbeeld een toekomstvoorspelling, een zakelijk of liefdesadvies, een horoscoop of contact met overleden dierbaren. Van de ruim tachtig medewerkers van AstroTV is slechts een handvol man. Zouden dus vooral vrouwen een zesde zintuig hebben? Nee hoor. Niets is minder waar.

Ook mannen zijn dol op vooruitkijken, alleen niet op emotioneel terrein. Liever voorspellen ze voetbaluitslagen. En nóg liever: aandelenkoersen. Sommige mannen, zoals technisch analisten (TA's), verdienen met profeteren zelfs hun brood. Een TA voorspelt effectenkoersen op basis van het verleden. Geef hem een lijngrafiek en hij gaat steun- en weerstandlijnen trekken, net zoals een astroloog hemellichamen met elkaar verbindt om je levensloop te kunnen bepalen. Vanaf een steunlijn kan de waarde van een effect volgens de TA omhoog stuiteren, en vanaf een weerstandlijn juist terugkaatsen naar omlaag. Tenzij er sprake is van een 'uitbraak'. In dat geval schiet de koers door een steun of weerstand heen, wat suggereert dat deze trefzeker een bepaalde richting kiest.

Door te knutselen met grafische waarden, bereikt een TA het scherpschutterseffect. Deze gruwel van statistici is genoemd naar de denkbeeldige man die altijd raak schiet. Hij vuurt namelijk op een groot vel blanco papier. Pas nadat de kogel is ingeslagen, tekent hij het doel rondom het schot. Ook een TA fabriceert patronen uit bestaande informatie, net zoals een kind een monster kan herkennen in een wolkenpatroon. Die gedachtenspinsels kun je eenvoudig ontmaskeren als onzinnig. Zet de waarden in een TA-grafiek om in een andere valuta, toon een langere termijn of juist een kortere periode. En het gesuggereerde toekomstige koersverloop zal niet zelden wijzigen of niet meer gelden. Het is maar hoe je iets bekijkt.

Technische analyse is herhaaldelijk door wetenschappers als onzin afgedaan (zie kader). Toch blijft een flinke groep beleggers er hardnekkig in geloven. Dat zit hem in ons brein. Onze hersenen zijn gemaakt voor informatievergarig, het combineren van gegevens en deze verwerken tot conclusies. Dat kan goed gaan, maar je kunt er ook flink naast zitten. Stel een medewerker van reisorganisator A behandelt je onaardig. Een dag

TA in de wetenschap

De waarde van technische analyse (TA) is de afgelopen decennia vele malen wetenschappelijk onderzocht. Een voorbeeld van zo'n wereldwijde studie is het in 2010 verschenen paper Technical Analysis Around the World van de Nieuw Zeelandse hoogleraren B. Marshall, R. Cahan en J. Cahan. Deze heren onderzochten ruim 5000 op TA-gebaseerde beleggingsadviezen in de hele wereld. Ze concludeerden dat TA geen meerwaarde oplevert ten opzichte van willekeurig gegeven adviezen. Een vergelijkbare conclusie trok onderzoeker dr Dirk Gerritsen van de Universiteit van Utrecht vorig jaar op basis van 5000 op TA gebaseerde koop- en verkoopadviezen. Hij vond geen bewijs voor abnormale aandelenwinsten na de publicatie van deze aanbevelingen.

later ligt ook de internetsite van A eruit. Je oordeelt: A is een slecht bedrijf. Toch kunnen de twee gebeurtenissen toeval zijn.

Anderzijds kun je ook door toeval onterecht concluderen dat iets wél goed is. Stel technisch analist X heeft vijftien jaar achtereen ‘de markt verslagen’. X wordt uitgeroepen tot analist van de eeuw, en beleggers verdringen zich om hun geld volgens zijn adviezen te beleggen. Is X geniaal? Nou, niet qua beleggen, maar wel qua marketing. Want als duizend TA’s elk jaar een muntje zouden opgooien, is de kans dat een van hen vijftien jaar lang kop gooit, maar liefst 3% (1 op 33!). Het is dus juist verbazend dat maar weinig TA’s zo ‘goed’ zijn als X.

Patroonherkenning kan levensreddend zijn als je als soldaat in de frontlinie vecht en snel moet beslissen. Maar het kan je de kop kosten als je lukraak in de patronen van anderen gelooft. Met open ogen tuin je dan in de opgepoetste grafieken van financiële aanbieders. Of je laat je foppen door beleggingsadviezen die onzinnig of schadelijk zijn. Wetenschappers hebben keer op keer aangetoond dat niemand koersen kan voorspellen. Je hebt meer aan enig statistisch en rekenkundig inzicht, een gezond wantrouwen, een goede spreiding van je beleggingsrisico’s en minimale beleggingskosten. Dat lijkt mij een passende waarschuwing op 1 april.